

Entrevista al comandant Cousteau

La consagració del capità Nemo

El comandant Cousteau ens manifesta les seues opinions sobre els problemes que afecten actualment el nostre planeta. L'únic planeta que des de l'espai es veu blau... encara que no se sap per quant de temps.

El nom de Cousteau va íntimament associat a les meravelles de la mar. La seua tasca ha servit perquè la vida marina deixe de ser per a molts un misteri i se'ls aparega amb una gran esplendor. D'alguna manera, Jacques-Yves Cousteau se'ns presenta com un fenomen natural més, d'extraordinària presència. La seua figura esprimatxada, el seu vestit mariner, el seu somriure fàcil i la seua visió entenimentada de la realitat, fan d'ell un personatge singular, que ràpidament copsa el nostre interès.

Comandant de marina, fundà el Groupe d'Etudes et de Recherches sous-marines i avui als vuitanta anys amb una envejable joventut un nodrit grup de científics. Enrere queden moltes campanyes científiques i cinematogràfiques, la posada al punt de l'escafandre autònom, i aquell primer vaixell oceanogràfic, el *Calypso*, una mena de *Nautilus*, creat per a l'estudi de més de 20.000 milles de mar. Amb la investidura per part de la Universitat Politècnica de València del grau de doctor Honoris Causa, potser no tan sols s'ha volgut recompensar la seua funció divulgadora sinó també el seu esforç en la conservació del patrimoni natural de la humanitat.

—*Mon comandant, ¿quan va descobrir el seu interès per la mar? Perquè vostè va nàixer en un poble allunyat 40 km. de l'Atlàntic...*

—Els meus pares tenien una casa a Marsella, on passava els meus dies observant els vaixells i em preguntava com aquestes estructures tan pesants no s'afonaven... Encara no m'havia iniciat en la llei d'Arquímedes... Ha, ha ha.

—*¿Els governs del món tenen consciència dels problemes actuals de la terra?*

—Els governants desconeixen que hi haja un problema. Els científics els han explicat que es pot llegir el clima del

món en els gels de l'Antàrtida fins a dos-cents cinquanta milions d'anys. Així es pot conèixer el contingut atmosfèric any rere any i les temperatures. Amb això s'observa que existeix una coincidència sorprenent entre la concentració de gas carbònic de l'atmosfera i la temperatura de la terra. D'aquesta manera queda confirmada la teoria de l'efecte hivernacle, que havia estat anunciada pels científics americans. Creiem, doncs, que l'alliberament del gas carbònic per part dels automòbils i de les fàbriques contribueix al recalfament terrestre i al desgel i per tant a l'augment del nivell del mar, fet que posa en greu perill el futur de la humanitat.

—*Constantment es produeixen atemptats ecològics. ¿Què podríem fer per evitar-los?*

—*¿És clar que es produeixen atemptats! ¿Si sabéreu! Per a evitar aquestes violacions de la llei seria necessari que existira una alta autoritat, una policia internacional, que vigilara les diverses activitats que es realitzen a la mar, com la pesca. ¿Perquè actualment... hi ha l'anarquia més completa! Els països del món haurien d'arribar a un acord i protegir diversos indrets d'interès natural. Cal no dessecar les maresmes, cal desviar els rius, cal impedir la pesca amb dinamita, que produeix catàstrofes ecològiques. Evidentment, també hi ha una important qüestió de contaminació. Entre els problemes més greus tenim el cas dels petrolers... ¿Actualment cada setmana s'enfosa un petrolier de 25.000 tones! El que passa és que això no es divulga. Perquè no interessa... Tan sols es coneixen els casos que no es poden ocultar. L'extracció del petroli no és, però, el major problema, ho és el transport. Els petrolers no es construeixen ni de bon tros amb les mesures de seguretat mínimes.*

—*¿Quina és la seua opinió sobre el pas de l'ecologisme a la política? Perquè vostè és contrari als partits verds...*

—*Sí, estic totalment en contra de la incorporació dels moviments ecologistes a la política. Potser no tinc raó, però estic convençut que els ecologistes que creen un partit traeixen l'ecologisme, perquè entren en el sistema polític. ¡I això és un error, la política oficial és repugnant! Cal remarcar que s'ha de ser poc honrat per a fer política. Entrar en aquest sistema és, doncs, corrompre's, s'esgota la puresa de les conviccions, la sinceritat dels moviments, perquè per a obtenir els vots per a una llei s'han de fer concessions a altres partits i combinacions arbesques extraordinàries, que em produeixen un fàstic absolut.*

—*Però d'alguna manera s'haurà d'aconseguir que determinades lleis siguin aprovades als diversos parlaments...*

—*La nostra acció ha de ser exactament convèncer tots els partits, siguem els que siguem, de la necessitat de l'ecologia. Hem de dialogar tan sols amb el partit que estiga en aquell moment al po-*

der, siguen comunistes, feixistes o republicans, perquè són ells els que han estat elegits, i nosaltres no tenim perquè tenir una relació amb els partits polítics. Respectem les funcions de les institucions, perquè els assumptes s'han de tractar amb els que decideixen si es vol obtenir alguna cosa. L'ecologia no té partit. Per exemple, per a la protecció de l'Antàrtida vaig tractar tant amb senadors republicans com demòcrates, i amb el president Bush, i finalment es va fer una llei que aquest últim va signar. Però en tot moment he intentat mantenir-me al marge de qualsevol opció política... Perquè, insistisc, l'ecologia no té partit.

—*¿Quines han estat les seues últimes activitats?*

—A Filipines hem descobert recentment, a l'illa de Palawan, un riu subterrani de cinc quilòmetres de llargària. A dins, en l'obscuritat absoluta, hi viuen milions d'ocells que han desenvolupat un mecanisme d'ecolocació similar al de les rates-penades. Hem començat també, la setmana passada, una gran expedició al Danubi. Hem estudiat el Nil, l'Amazones, el Mississipí i ara li toca al Danubi. *¿Per què?* Perquè és el riu principal d'Europa, i com actualment aquesta està reconstruint-se, ens ha semblat interessant estudiar-lo, fonamentalment en la part dels països de l'Est.

—*¿Quines gestions es duen a terme actualment per a la protecció de l'Antàrtida?*

—*¿Per fi, parlem de l'Antàrtida!* És el nostre cavall de batalla actual. Una gran batalla que començarem el juliol de 1988. Els representants dels governs havien signat un projecte d'explotació minera de l'Antàrtida. Això em va esgarriar, i vaig decidir lluitar contra aquesta cosa que em semblava monstruosa, perquè per primera vegada, el 1988, es començava a comprendre el paper de l'Antàrtida com a regulador del clima del món sencer, per l'acumulació del 80% de l'aigua dolça i del gel del món. S'ha iniciat a França, Estats Units, Regne Unit i a altres països europeus una recollida de signatures per a la protecció de l'Antàrtida. I hem aconseguit que França, Itàlia, Bèlgica i Austràlia facen una declaració conjunta a la conferència que té lloc en aquest moment a Xile, i on la nostra fundació forma part de la de-

legació francesa. Aquesta declaració conjunta prohibeix les explotacions mineres a l'Antàrtida i proposa la transformació en reserva natural per a la ciència. Hi ha quinze països que s'han adherit a aquesta declaració i esperem que l'estat espanyol s'associe a aquest document abans del final de 1991.

—*¿Quines mesures adoptaria per a la protecció de la Mediterrània?*

—Tots estem interessants per aquest problema, però és només un problema regional. El problema és del món sencer i les mesures que haurien de prendre's pel Mediterrani haurien de ser les mateixes que per a tots els mars del món. L'assumpte principal és la reducció de la població humana perquè exerceix una fortíssima pressió sobre el nostre petit planeta. Cada família hauria de tenir com a màxim dos fills. Per una altra banda, fa falta una autoritat supranacional, que vigile les agressions que es realitzen en alta mar. Si no fem això, perdem el temps. És sempre el mateix, a l'Antàrtida, al Pacífic, a l'Àrtic, arreu on hem viatjat amb els nostres dos vaixells des de fa trenta anys hem vist el mateix problema que a la Mediterrània. I la Mediterrània no es el centre del món. No és més que un exemple.

—*En aquest sentit, ¿creu doncs que és bona una intervenció directa de l'home en la natura?*

—Tot depèn. Per exemple, a l'illa de Sipadan, a Borneo, no vam voler intervenir en un passadís subaquàtic on es ficaven les tortugues i morien asfixiades per no aconseguir arribar a l'eixida d'aquest laberint. Durant milers d'anys les tortugues han trobat la mort en aquest lloc i no hem volgut canviar aquest fet.

—*¿I què opina de les manifestacions del professor Margalef? Fa un any manifestava a EL TEMPS que el Mediterrani està igual de viu que fa cinquanta anys...*

—Al professor Margalef li tinc una gran estima, però s'enganya. Hi ha fotografies de fa vint anys que s'han repetit actualment i on es pot apreciar clarament la diferència. Qualsevol submarinista sap que ha canviat molt.

—*¿Quina és la causa real de la mort dels dofins? ¿És una conseqüència de les activitats humanes o aquesta acusació tan sols respon al sensacionalisme dels mitjans de comunicació?*

—Sap vostè... Hi ha anys-en què els vestits de

"Estic convençut que els ecologistes que creen un partit traeixen l'ecologisme".

RAFA GIL

les dones són curts i altres en què són més llargs. És la moda. En l'ecologia també hi ha modes. Els dofins són assassinats des de fa temps, i era necessari trobar alguna novetat... I la moda ecològica és ara parlar dels virus dels dofins. No és seriós, això. Els dofins són morts per milers dels pescadors amb les xarxes, i aquesta és la causa principal d'aquest genocidi. ¡No parlem de malalties naturals, perquè no és cert!

—¿L'Amazònia està perduda?

—Hee... Es clar que conservar-la sencera serà impossible. L'única solució possible és que es mantingueren grans espais *off-limits*, és a dir, prohibits a tota activitat humana. El sòl de l'Amazònia és molt fi i un cop tallats els arbres, amb la primera pluja desapareix. No hi ha, doncs, un altra solució que la de deixar enormes espais fora de tota activitat humana. El que passa és que als països occidentals emprem la fusta d'aquests països desenvolupats per a fer els nostres mobles, sense importar-nos gens ni mica el problema medi-ambiental que plantejen aquestes activitats. Creiem que explotant el veí el problema ecològic ja no ens ocupa. Això, al mateix temps, comporta la destrucció dels ecosistemes naturals, i es produeix l'extinció de moltíssimes espècies. En els últims cent anys ha desaparegut un milió d'espècies, i aquesta dada em sembla esgarriosa.

—Vostè fou dels primers opositors a l'energia nuclear, i al fet que les deixalles radioactives es llançaren a la mar...

—El 1977 vaig organitzar grans manifestacions a França contra l'energia nuclear. La nefasta situació actual és el resultat de no haver escoltat els perills que representa l'energia nuclear. L'origen d'aquesta en un principi era amb objectius militars, per a la fabricació de bombes... per tant és moralment escandalós que es deixen els residus nuclears on no han estat originats. Per això crec que els residus han de quedar-se en el país en què s'han originat. Actualment es fa un projecte per depositar residus radioactius a les illes, però això és de bojós... Tan de bojós com llançar-los a la mar... L'energia nuclear és de bojós. Incontrolable.

—¿Creu, doncs, que és necessària una educació ecològica de la joventut?

—La consciència popular ja existeix. En aquest aspecte hem guanyat. Els nens ja saben més que els pares. Malauradament, fins a 1988 no hem pogut fer arribar el nostre missatge als que prenen les decisions, es a dir, als polítics i als industrials. Es una bona ocasió per a assenyalar que el gran problema actual és el del rescalfament de la terra. I això ha permès que els dirigents per primera vegada s'adonaren dels problemes del nostre planeta, fa tan sols dos anys. Per primera vegada, els polítics advertiren que

els problemes de contaminació no són locals, ni regionals, ni nacionals, sinó que afecten a tot el món.

—¿Com pensa que pot afectar una possible guerra al golf Pèrsic l'ecologia mundial?

—Evidentment tot és especulatiu... Però si es destrueixen els pous de petroli hi haurà una reducció del consum, i per tant això beneficiarà l'ecologia. ¡D'alguna cosa havia de beneficiar-se l'ecologia!

—S'ha parlat de la possibilitat de crear una càtedra Jacques-Yves Cousteau a la Univesitat Politècnica de València, com la ja existent a la Univesitat Lliure de Brussel·les, per coordinar la protecció del medi ambient...

—Sí, és cert que estem en conservacions amb la Generalitat valenciana i que he tractat el tema amb el president Joan Llerma durant aquests dies. El resultat ha estat favorable.

—¿Quina ha estat la vostra experiència personal més excitant?

—Tota experiència és excitant... Hum... No, no, no, ara li diré quina és l'experiència més excitant. És la que faré demà... Ha, ha, ha, ha...

**Eduard Huguet
Martí Domínguez**